

Величка Настрадаинова
Госпожица Вещицата

Аз и досега вярвам, че нищо подобно нямаше да ми се случи, ако не бях мълчал толкова. И то принудително. Защото съм музикант. Когато човек свири по седем часа дневно, не може да приказва. Тези, които са си мълчаливи по природа, карат някак, някои пък свикват, но аз имам в главата си толкова мисли, че ако не ги извадя и покажа на някого, те се притискат, деформират и накрая черепът ми заприличва на нар, натъпкан със сплескани зрънца. Те и при най-малкия удар могат да се пукнат и да размесят сока си. А от размесени мисли, чувал съм, се полудява.

И тъй, докато свирех сонатите на Вивалди, Корели, Тартини и други неща от стари майстори, у мен се затаи мисъл, която не на всеки мога да разясня. Все виждах, и то много ясно, как вървах по коридорите на някакъв замък и носех на рамо старинен инструмент, лютия, струва ми се. И че ме водеха да посвирия на умиращата дъщеря на краля, защото тя бе пожелала това. И само аз единствен знаех, че тя умира от любов и заради мене. Въвеждаха ме в просторна полутъмна стая, там, на високо легло, подпряна на възглавници лежеше тя и очите ѝ ме чакаха. Аз свирех, гледах я и се мъчех да попия чертите ѝ, да скрия образа ѝ под клепките си, защото тя беше прекрасна. Сребристорусите ѝ коси бяха потекли по възглавниците чак до пода и от безнадеждните ѝ зеници и от горчивата чупка над посинелите ѝ устни вееше непостижима красотата.

Исках да усладя смъртта ѝ, свирех песни, които никой не е слушал, и виждах, пречупени през сълзите си, как някакви думи трептяха върху устата ѝ, но от тях различавах само една. Не знаех дали това е ласкаво название, или името ми, чувствавах, че смъртта е някъде наблизко, и свирех...

А когато това ми се случеше на концерт, ръкоплясканията ме сепваха и караха да изпитвам някакво отвращение от това варварско събуждане. Мисля, че в такъв миг получих тоя малък тик, който понякога разтегля лявата ми буза.

И все нещо не ми достигаше, а привидно имах всичко – признание, слава, пари, хубава приятелка, заради която ми завиждаха и затова може би тя се гордееше с някакви си свои качества, които аз и досега не съм смогнал да открия, и, честна дума, не знам защо си въобразяваше, че е нещо повече от всички други. Отгоре на това ме обсипваше с грижи, а според мен няма по-жалко положение от това – жена да те обсипва с грижи, да ти носи плодови сокове през антрактите, да те пита не си ли изпотен, удобен ли ти е новият фрак... и все такива. Какво ѝ влизаше в работата удобен ли ми е фракът?

Не, наистина нещо не ми достигаше и след концертите, когато

идваха да ме поздравят и ми говореха, че съм свирел неизказано прочувствено, аз изпитвах неизразима скръб и все си мислех, че ето, ще умра някой ден, след години ще ме забравят и никой няма да знае как нещо не ми е достигало, колко съм бил тъжен и никой няма да изплаче една сълза от съжаление към мене. А интересно, аз не понасям съжаленията. Обиждам се дълбоко, ако ме съжалят. И се получаваше нещо не на място. Излизаше, че докато съм жив, не искам да ме съжالياват, а като умра, искам, и то след много години. Също както аз сега съжالياвам Перголези, защото умрял тъй млад, или Моцарт, защото бил нещастен в любовта.

И други странни неща изпитвах. Когато слушах „Дон Жуан“ от Рихард Щраус, ми се струваше, че препускам на кон към нови приключения, че се катеря по копринени стълбички към будоарите на непознати красавици и потъвам в дантелените им обятия, а живописиста понякога ми въздействуваше още по-силно. Измъчвах се страшно от това, че не мога да поговоря с кардинал Иполито Медичи, да целуна Лусинда Бермудес или да се потопя в моретата на Айвазовски.

Това състояние, съгласете се, не е нормално й аз наумих да се посъветвам с лекар, но тъкмо когато през главата ми мина тая мисъл, чух някаква особена музика от много далече. Че това беше траурен марш, не се усъмних нито за момент, но защо звучеше така подигравателно? И покъртително, и подигравателно. Като че ли някой се шегуваше и със смъртта, и с тъгата, и с всичко, достойно за уважение на тоя свят. Звучиците идеха от много далеч, но имаха невероятна притегателна мощ и аз тръгнах към тях, както се тръгва на сън – без да можеш да дадеш обяснение за действията си.

В началото ми се счуваше, че музиката се отдалечава, после, че се носи някъде около мен, и тъкмо се опрях разколебан, от края на улицата се зададе шествието. Ковчегът беше открит и отдалеч (аз имам остро зрение) видях, че мъртвата е с черна превръзка на очите, когато приближиха – че е млада и много красива, и когато се изравниха с мен – че мъртвата носи чертите на моето видение – на умиращата от любов дъщеря на краля. Сигурно съм пребледнял и съм се люшнал, защото някакъв минувач ме подкрепи и запита:

- Вероятно господинът познава покойницата?
- Не. Коя е тя?
- Хм. За нея говорят особени неща, не е хубаво да ги повтарям...
- Кажете, за бога!
- Невероятно е. Невероятно е даже това, че тая млада и красива

жена е била доктор по биохимия и професор психиатър. Носят се слухове, че правела експерименти, на които никой учен не би се решил, че изследванията ѝ били във вреда на човечеството. Загинала при последния си опит, което ясно говори за това, че опитите ѝ са били пакостни. Останала с отворени очи и всичките имали чувството, че е жива, и затова задръжали трупа ѝ няколко дни. Той не давал признаци на разлагане. Аутопсирали я, но тя пак продължавала да гледа със съвсем живи очи...

Може ѝ да е говорил още нещо, но за мен това беше достатъчно. Аз бях на дъното на ада. Бях мечтал стотици пъти за тая жена и за пръв път видях своя блян мъртъв, обкичен с цветя и понесен към гробищата. Струва ми се, че се огледах за нещо, с което бих могъл да се самоубия...

И тогава накрая на процесията я видях отново. Без съмнение! Тя беше! Жива! Траурът лошо прикриваше коварната ѝ усмивчица. Загледа ме и аз почувствавах, че ми каза: „Не слушай брътвежи, аз съм жива! Жива съм и примирам от смях, като гледам печалните им физиономии.“

Веднага ми дойде наум: сестра близначка! Може би скръбната ѝ гримаса напомня усмивка, а може би е мразила сестра си. И това се случва между близначки. Почувствавах, че живея отново и че никакво значение нямат всички тия комедии на смъртта. Че съм открил спасение си.

Тръгнах след шествието. Не след шествието! След нея! Тя от време на време извиваше глава, като че да се увери, че я следвам, или за да ми даде кураж, и по лицето ѝ блуждаеше усмивка. Аз се вирах през развения траурен воал, учудвах се на необяснимата ѝ веселост и тогава изведнъж ми се стори, че тя е с брада, а друг път ми се мярна индианско украшение на носа ѝ.

Шествието навлезе в гробищата. Мисля, че държаха речи, но не съм сигурен, защото гледах само нея. Спуснаха ковчега. Тя хвърли шепя пръст, както много други, и се отдалечи. Последвах я. Тя вървеше бавно, но аз, колкото и да се силех, не можех да я настигна. Бяхме излезли извън града. Чувствавах, че около мен се затяга някаква тайнствена примка, че нещо непознато ме носи към голямата неизвестност.

И ето, стигнахме високи стени с плътни двукрилни врати, от тези, които поставят на гаражите. Вратите се разтвориха сами. Не се зачудих, има и такива механизми. Тя спря и ме покани с жест. Отвъд вратите имаше полукръгъл зид, тъй че никой минавач не би могъл да хвърли случаен поглед зад тези стени. Зад тях се ширеше градина. Отначало ми се видя обикновена, но после с непривична уплаха установих, че дърветата са изродени или са от непознати на земята видове, или са просто...

изкуствени. А зад тях се стелеха цветни лехи. Но в тези лехи не вирееха цветя, а... кристали. Разноцветни, искрящи, във фантастични комбинации...

Сигурно съм бил поразен от тази гледка, щом чак по-късно забелязах дома. А той надхвърляше рамките на всяко въображение. Защото... защото нямаше нито един прав ъгъл. Беше умопомрачаваща композиция от дъги, полумесеци, сфери и полусфери, форми, наподобяващи птичи крака, слонски зъби, медузи... Не беше дом, а бълнуване на шизофреник или модерен художник. Стъписан, спрях, но тя ми кимна и аз влязох, забравил начаса колебанията си.

Когато стъпих в просторния кръгъл хол, подът се размърда под нозете ми. Сякаш ходех по тресавище. Дали беше необикновено мек килим, или мозайка, направена от неизвестна материя, и досега не знам, защото винаги когато минавах, се удивявах на новите ѝ форми и цветове, които се сменяха в някакво хаотично безредие. Всред хола блестеше басейн, приличащ на огромно човешко око с фосфоресцираща зеница, а водата там имаше странно поведение. Тя беше изпъкнала в средата. Можете ли да си представите нещо подобно?

Дамата в траур ми посочи нещо, което би могло да се вземе за диван, ако не приличаше досущ на гигантски октопод. Със страх се доближих. Веднага най-близкото пипало се уви около мен и аз се почувствувах седнал на необичайно удобно кресло, меко, пружиниращо, заемащо очертанията на тялото ми. Когато по-късно опитах да сменя позата си, то се превърна в лежанка, в люлка, сякаш предугаждаше желанията ми. За око на „октопода“ служеше цветен телевизионен екран и по него се плъзгаха фантастични картини, но и те не бяха по-необикновени от рисунките по стените – някаква смесица от древното изкуство на ацтеките, маите и най-модерната живопис. Никъде не се виждаха лампи. Стенописите излъчваха светлина

Първата ми мисъл, когато се посъвзех, беше:

„Къде съм попаднал? Коя е тая жена в траур?“

Тя се усмихна:

– Попаднали сте в моя дом. А аз съм вещица. Можете да ме наричате госпожица Вещицата.

„Но тя чете мислите ми! Това е ужасно!“

– Нищо ужасно. Даже е удобно. Не е нужно да се трудите да обличате мислите си с думи.

„Но аз ще се чувствавам винаги разголен. Всеки човек има право и на скрити мисли.“

– Хората крият мислите си от страх пред себеподобните си, ако мислите им са грозни. От мен няма защо да се страхувате или срамувате. Аз познавам всякакви човешки мисли и, уверявам ви, самото чудо – мисленето, е в състояние да оправдае и най-срамната мисъл. Материята, раждаща мисъл, е толкова велико съвършенство, че и най-уродливият й продукт буди възхищение.

„Има ужасяващи, отвратителни мисли...“

– И те са достойни за възхищение, защото са създадени от нещо неизмеримо по-долно от тях – материята.

„Това само вещица може да го измисли!“

– Великолепно! Вече свикнахте с названието, което ви предложих. А и няма нищо обидно да си вещица. Даже е ласкателно. Думата вещица произлиза от вещина – умението да се справяш с природните сили. Умение, далеч надхвърлящо възможностите на обикновените хора. А завистта поражда ненавист. В миналото изгаряха вещиците на кладата. Щом някой пожелае да научи малко анатомия и разреже тялото на мъртвородено дете – на кладата. Някой се стреми да добие нови лекарства, събира билки, изпробва свойствата им... – на кладата! Някой прави примитивни химически или физически опити – на кладата! Някой вижда в бъдещето – в огъня! Хората винаги пращат в огъня тия, които ги тласкат напред. Ленивите умове не могат да прозрат целите на тези, които крачат пред тях. Човешкият прогрес всъщност е дело на вещиците – на вещите, на знаещите хора. А прогресът, казват, е настоящето, само че с няколко години напред. Днес на никого не би минало през ума да съди някого за аутопсия на мъртвородено или за химически опити в общоприетите рамки. Но щом тези опити надхвърлят общопризнатото, с тебе започват да се отнасят като с вещица. И да крещят за хуманност и идеали. Какво разбират от хуманност и идеали? И как мога да си позволяват да ме съдят? Пак ми става весело, като си спомня как ги изиграх. Обработих един безстопанствен труп, тъй че да добие пълна прилика с мен, и го оставих в лабораторията си, като инсценирах нещастен случай при експеримент. И те ме погребяха! Ах, как тържествувах, като ме погребвах, и колко тъжни се стараех да изглеждат! А аз, като истинска вещица, вървах след погребението си и ловях мислите им. И се давех от смях пред нищожните продукти на техните тъй старателни, образовани и възпитавани мозъци. А вас взех със себе си, защото вие имате красиви мисли. Познавам ви отдавна, слушала съм ви и съм се удивявала на това, как майсторски умеете да възкресявате бляновете на композитори, измрели преди столетия. Но съм уверена, че вие все още не познавате себе

си. Време е да престанете да съживявате мъртви мисли, време е да извадите на бял свят тези, които дремят във вашата черепна кутия, смачкани от теснотията. Ето този апарат (тя посочи окото на октопода диван), ако желаете, ще записва вашите мисли...

„Хм. Станах опитно зайче.“

– Че защо? Нима е под достойнството ви да бъдете опитно зайче? Колко са надменни животните от човешки род. Приемат, че в името на науката, която служи на хората, могат да бъдат изтезавани всякакви живи същества с изключение на самите хора. Защо?

„Тя е провеждала експерименти върху хора!“

– Да. И върху себе си. В името на висшата хуманност. Убедена съм, че десет души могат да бъдат пожертвувани за благо на милиони. Защо на разни военачалници се разрешават експерименти, т.е. – учения, при които могат да се пожертвуват до 2% от войниците, а на учените не се разрешават дори съвсем безопасни опити над хора? Кое е по-важно за човечеството – ученията за превземане на някаква си кота или голямата наука за нравственото издигане на цялото човечество? Няма да крия, аз се занимавам с това. Искам да подобря мисленето на хората. Искам високо организираната мозъчна материя да престане да произвежда мисли от ниска проба. Но вие сте уморен и трудно възприемате това, което ви говоря. А може би и обстановката ви угнетява. Ще ви отведе във вашата стая, за да си починете.

Част от стената се отмести и откри заспало езеро. Всред водни лилии и водорасли плаваха двойка огромни лебеди. Около тях топяха клоци във водата плачещи върби. Вещицата тръгна по водата. Последвах я и не потънах. Водата беше просто... под. А лебедите се оказаха изключително удобно легло.

Събудих се с приятното чувство, че съм спал в лодка сред тихи води, и видях, че лебедът бе променил мястото си, значи, наистина ме е люлял върху гърба си. Една стена се отмести и аз се намерих в градината, гдето под дърветата, върху огромна гъба пачи крак, беше сервирана закуска. Плодове, мед, мляко, топчета масло... Едва бях почнал да се храня, когато към масата се приближи лъскав черен котарак, кимна любезно, поне аз така изтълкувах жеста му, приглади мустаци и се настани на съседния стол.

„Е, вещица не може без черен котарак. Липсва само летящата метла.“

– Тя е вдясно от вас – се чу гласът на госпожица Вещицата.

Подпряна на едно дърво, се мъдреше проскубана метла с дълга

дръжка. Засмях се. Гласът – също.

– Реквизит. А котаракът е възпитан и би ви правил компания.

Поднесох към котарака зеления лист, върху който бе сервирано маслото. Той взе с лапа едно топче и го заблиза, както децата – сладолед. Беше забавна гледка.

Закусих.

„А сега какво ли ще правя?“

Гласът се обади:

– Съжалявам, заета съм, не мога да ви развличам, но ще ви представя една дама, с която вие отдавна желаете да се запознаете. Вървете след котарака.

Той ме отведе в стая със старинни мебели. Докато гледах картините по стените, влезе... Лусинда Бермудес. Същата. Слязла от портрета на Гойа. Аз не знаех какво да кажа на тая загадъчна и иронична Лусинда, но тя с рядък финес поведе разговор и за няколко часа научих от нея за Гойа повече, отколкото някои от изследователите му научават за цял живот. Спомних си, че някога изпитвах страшно желание да целуна тая тайнствена Лусинда, но сега това ми изглеждаше нещо отминало и неважно.

Обядвахме заедно Масата бе подредена по стар испански маниер, блюдата – с подправки...

Когато Лусинда се оттегли за следобедната си почивка, поисках час по-скоро да изляза на въздух.

Около най-високото дърво в градината се виеше стълбичка, а горе, в короната му, се забелязваше къщичка наблюдателница. Качих се. От високо домът на вещицата изглеждаше като недостроена вила. Даже при нисък полет от самолет не би могла да се види необикновената му архитектура.

Доста по-късно попитах Вещицата защо ѝ е бил нужен подобен налудничав дом.

– Нищо налудничаво. Копирана е природата, а в природата всичко е много мъдро измислено. Природата не търпи абсолютно правите черти и ъгли и ги разрушава много по-бързо от формите, които тя сама е създала. В архитектурно отношение един кокоши крак е далеч по-съвършен от най-изящната йонийска колона, а пред простия житен клас трябва да се преклонят най-гордите кули, вдигнати от човешка ръка.

В края на градината белееше покривът на мраморна беседка. Запътих се нататък. До малкия фонтан в беседката Леопардовата Цецилия държеше своя хермелин, както е на портрета. И тази дама е будила

любопитството ми и аз помислих, че ако Вещицата реши да ме запознае с всички отдавна измрели красавици, от които съм се възхищавал, това ще й струва доста труд. Помислих още, че ако и Цецилия поиска да ми говори за Леонардо да Винчи, ще заприличам на студент по история на изкуствата. Но Цецилия каза:

– Аз не го познавах добре. Той ме рисува по поръчка и на сеансите винаги присъствуваха слугите на моя любим, а пред слуги не е приятно да се говори. Но един от тези слуги...

И тя ми разказа една тъжна и безкрайно увлекателна история, в която един от слугите беше предрешен благородник от братството на свети Вем. Членовете на това братство наказвали престъпниците, отбягнали от правосъдието.

Беше много интересно, но когато тя ми напомни, че вероятно вече ме чакат за вечеря, аз се сбогувах с чувството, което човек изпитва, когато излиза от музей. Забързах към вилата, като си казах: „Само дано не ми сервираат за сътрапезник инквизитора на Ел Греко“.

– Не се безпокойте, не ви грози тая опасност – обади се Вещицата и се надигна от октопода диван. Беше в дрехите на мащехата на Снежанка. Гледали ли сте филма „Снежанка“ от Уолт Дисни? Мащехата е покритата с черно кадифе от глава до пети, светлеят само лицето ѝ и златната корона.

– Разходката из миналите векове не ви се понрави съвсем, а сентименталният пейзаж на стаята ви отегчава. Всеки човек се чувства добре само във времето си. А ние, вещиците – в бъдещето.

„Защо постоянно напомняте, че сте вещица?“

– Това бе в тон с вашите мисли. Вие живеете с миналото. Видяхте, че то не е толкова привлекателно.

„Но откъде извадихте тези портретни дами? Или бяха жертва на внушение?“

– Не. Дамите са истински. Доколкото истинска може да бъде една реставрирана икона. Аз реставрирам хора. Достатъчно ми е един добър портрет. Лицата на хората са пълно отражение на техните мисли. Ако някой греша при определянето на мислите според лицето, то затова не е виновно лицето, а неопитността на наблюдателя. Абсолютно неверен е изразът „ангелско лице, дяволско сърце“. Просто наблюдателят се е излъгал от съразмерните черти и не е проучил уродливите мисли, които могат да се таят в някое ъгълче на околото или зад презрително стиснатите устни, или в деформираните уши. И тъй, аз вземам един не особено сполучлив човешки екземпляр, насаждам му мислите, които са присъщи

на... Перикъл например и неговото лице се изменя и добива чертите на Перикъл. И ако от някой престъпник, осъден на смърт, аз възпроизведа Джовани Бокачо и този нов Бокачо подари на човечеството своя „Декамерон“, какво лошо има от това? На пръв поглед – би трябвало и престъпникът, и човечеството да ми благодарят. Но не! Оказва се, че всеки човек, дори най-несъвършеният пропаднал тип, държи да е това, което е. И не желае да бъде подменен нито с Шекспир, нито с Айнщайн, нито даже с Хера Лудовизи или Херкулес от Лисип. И съм принудена да действам против волята им. Защото никоя наука не може без жертви. А моите жертви не са много и понякога, след като свърша експериментите си, аз им връщам обичайния им вид. Но и това не задоволява ревнивите ми конкуренти, които не могат да се примирят с това, че са неспособни от мен. И се стараят да ме обвържат с разни закони на хуманността, и то във век, в който същите тия учени глави помагаша на един неуравновесен политик да преработва в сапун милиони човешки трупове. Излиза, че да превърнеш хора като Хари Бор в сапун е позволено, а да направиш от престъпника нов Якоб ван Хоф е противочовешко. Звучи парадоксално. Наистина, от промяната при експеримента моите „опитни зайчета“ може би ще живеят по-малко, но аз съм убедена, че е по-добре да живееш една година като Емил Фишер, отколкото двадесет – като затворник или разносвач на разхладителни напитки.

„Това не е много окуражително за мен. В кого ли ще пожелае да ме превърне?“

– Не се плашете. Вас нямам намерение да преработвам. Достатъчни ми са вашите собствени красиви мисли. Съгласете се, че даже една вещица има нужда от някой човек с красиви мисли, който да ѝ вдъхва увереност в доброто начало у човека.

Съвсем не твърдя, че придавам точно думите ѝ. Нима човек може да улови хода на мислите у личност, която сама твърди, че е вещица? Аз подреждам думите според собствения си начин на мислене. Съвсем не ми се удава да имитирам главозамайващите скокове на фразите ѝ, чиято магичност разбирах доста след произнасянето им. Беше ми нужно време, за да ги свържа и възприема.

Тази нощ за спалня ми бе отредел ъгъл край селска ограда. Трева по пода, три прецьфтели глухарчета – легло и фотьойли и едно цъфнало – масата.

„Ще се чувствавам като джуджето, което си направило канапе от глухарче.“

– Нали като дете завиждахте на това джудже?

„Тя знае и това, което някога съм мислил!“

– Всяка мисъл издълбава печата си върху лицето.

„А вие, като заличавате белезите от мислите на своите «опитни зайчета», не смятате ли, че изтривате и нещо, което никога не се е срещало в природата? И най-грубият и прост човек може поне веднъж да измисли нещо необикновено.“

– Аз усърдно търся за експериментите си хора, които никога не са измислили нещо оригинално, или такива, които и без това са осъдени на смърт. Тази, която превърнах в Цецилия, бе повяхнала проститутка и се готвеше за самоубийство. Намирам, че постъпих хуманно, като се възползувах от нейния жив труп, вместо да го предоставя на земните червеи.

„А Лусинда?“

– Тя беше смъртно болна от рак.

„Нима смъртта може да спре, ако на човек се насадят чужди мисли?“

– Както виждате! Истинската Лусинда не е боледувала от рак. Приемайки новия си вид, тялото на болната изхвърли неприсъщата за новата си форма болест.

„Но това са истински чудеса!“! Защо не ги направите достояние на хората?“

– Ха! Те толкова държат на своята хуманност... Лека нощ.

Мирисът на окосено сено ме приспа. Вероятно и това беше един от „парфюмите“ на вещицата, за които ще спомена по-късно.

Събудих се, защото някой гъделичкаше носа ми със сламка. А този някой беше момиче в минижуп, с разпуснати коси и сандали. Трябваше да потрия очи, да се уверя, че е самата Вещица.

– Ставайте! Днес имам почивен ден. Ще ходим на разходка.

Това бе най-веселият ден в живота ми. Скитахме из някакви гори, къпахме се, обядвахме и вечеряхме в някакви селски ресторантчета. Тя се смееше, размахваше сандалите си и вдигаше прах с босите си крака и се подиграваше на моя „начин на живот“.

– Възхитителна биография! Родителите ти те влачеха на безкрайните си турнета по света и те затваряха в хотелските стаи, за да свириш. След това започнаха твоите безкрайни турнета. Хотели, концерти, договори, кратки почивки и пак отначало. Роднините ти измряха, приятели не можа да намериш, тая особа, която се мъкне след теб в качеството си на официална любовница, те продава от импресарио на импресарио, без ти да забележиш. И взема големи проценти, за да те склони да свириш

на някой извънреден концерт. Ти минаваше за разсеян глупак, защото изцяло си погълнат от музиката. Но тя не ти е достатъчна. Другите музиканти по време на изпълнение мислят дали ще им излезе някой труден пасаж, как ще завършат фразата, а по-неподготвените – и с какъв пръст ще изсвирят даден тон. За теб музиката е средство за неизпитани преживявания. Нещо като опиум. Твоята неукротима фантазия прескача рамките на обикновеното музициране и те довежда до образно виждане. За теб гамите имат цветове, пиесите са наситени с видения. Ти се опияняваш от музиката и съзнанието ти създава нови светове, но те отлитат след свършването на творбата. А аз бих искала да останат. Да имат право на живот.

„Значи подлежа на преработка!“

– Не бъди подозрителен! Искам да постигнеш сам себе си. Освен това не си въобразявай, че мога да превръщам хората в когото си поискам и от някой едър месар мога да направя Езоп. Трябва да се потърсят близки по костен строеж типове...

– И тогава?

– Ха-ха-ха! Ти си представяш някаква вещича кухня, в която нещастниците се преваряват сред страшни мъки. Няма що, фантазията ти е старомодна. А нещата са далеч по-прости – няколко дни приятен сън вред моите хубави парфюми ... Засега опитите ми са единични. Но са достатъчни само слуховете за тях, за да ме преследват. Много държави искат да ме имат. Но, струва ми се, можем да поживеем спокойно още десетина дни в тая вила.

И тя ме въведе в градината през някаква врата, която съвсем не се забелязваше.

Отнякъде се носеше музика. Първата балада на Шопен. Спрях и се заслушах. Изпълнението беше свършено. Такова, каквото съществуваеше само в представите ми.

– Кой свири – се сепнах, след като звуците затихнаха.

Тя се засмя:

– Мислиш ли, че би се намерил пианист, който да изпълни по този начин Шопен?

– Електронна уредба?

– Не. Това е твоята собствена представа. Материализирана. Ти не си пианист и винаги се дразнеше от това, че пианистите свирят Шопен твърде недодялано. Ти знаеш как трябва да звучат творбите му, но не владееш пианото. Моите апарати записваха твоите представи и ето ги – достойни за възхищение.

Това, което чух, ме разплака. Това бяха моите мечти, моите сънища, заговорили с гласовете на непознати инструменти. Когато божественото видение от звуци изчезна, тя каза:

– Това е музиката, която бе изтръгната от твоя събуден от летаргията мозък. От твоя затлачен от тежкия товар чужда музика мозък. От днес ти си творец! Нека отпразнуваме твоето раждане!

И тоя път се разместиха някакви стени и откриха зала, прилична на пещера, издълбана в ледена планина. Всичко блестеше – от ледените висулки по тавана до пода, застлан с искрящ сняг. Прозрачни статуи, поставени на най-неочаквани места, издаваха тих звън, който се сливаше в някаква небесно чиста хармония. Всред залата бяха наредени, или по-скоро пръснати в безпорядък, ниски маси, а край тях, излегнали се на лежанки като древни римляни, пируваха двайсетина мъже и четири жени. Всички облечени в бяло. Две от жените – Лусинда и Цецилия – познавах, останалите две не бяха тъй красиви, но въпреки това мъжете им оказваха далеч по-голямо внимание. Мъжете бяха от най-различни възрасти, с най-разностилни облекла. Струваше ми се, че някои от тези лица бях виждал някъде, но къде и кога, не помнех.

– Само на портрет! – усмихна се на мислите ми госпожица Вещицата (междувременно бе успяла да надене някаква сребристобяла мантия) и се обърна към пируващите: – Дами и господа, представям ви – и тя спомена името ми. – Тази вечер ще празнуваме неговото раждане като творец.

Господата шумно ме поздравиха, а дамите ми кимнаха приветливо.

После всичко беше като във вълшебен сън: красивите и умни думи, които тези хора си разменяха, ястията и питиетата – всички в бял цвят независимо от вкуса, снежинките, които прехвъркваха, без да се топят, танците, в които и аз взех участие... Такава чудна белота вероятно има само в душите на новородените.

Когато всички захванаха да се разотиват, госпожица Вещицата се приближи до мен:

– Е, как ви харесаха моите реставрирани гении?

Тръснах главата си, за да пропъдя зашеметяваща мисъл. През цялото време не ми бе дошло наум, че може да вечерям с Ръонтген или мадам Кюри, макар и реставрирани. Всъщност признайте си честно – ако ви дадат истинска всепозната картина и копието ѝ, ще ги различите ли? Даже ако сте специалист, няма да минете без химически и кой знае още какви експертизи. Изведнъж ме завладя страх. Дали и аз не приличах вече на някой мъртъв гений?

– Ето ти огледало – ми отговори Вещицата. – Надявам се, че все още помниш лицето си.

Лицето в огледалото беше моето, но аз вече се съмнявах във всичко из този вещичи дом.

„Огледалото може да не отразява истинския ми образ.“

– Огледай се в басейна или в езерото в градината.

Езерото в градината люлееше отразената луна, а някъде около него въздишаха еолови арфи. Огледах се. Бях аз, макар малко променен, но на лунна светлина всеки би изглеждал по-различен. Докато гледах лицето си в рамката от лунни лъчи, нещо бе станало с еоловите арфи. Те свиреха втората част от квартета на Шуберт „Смъртта и момичето“. Невероятно! Не знам дали имате понятие от еолови арфи – това са обтегнати струни, които потрепват и звънят от вятъра. Затова се и наричат еолови. Еол е бог на ветровете. Те не биха могли да свирят „Смъртта и момичето“ и все пак това, което чувах, бе Шуберт, втора част, анданте кон мотто. Невероятно! Потърсих с поглед Вещицата, за да ми обясни. Тя се беше излегнала на мраморната ограда край езерото, косите ѝ се пилееха и водата мокреше краищата им. Изглеждаше мъртва. Изтичах към нея, докоснах ръката ѝ. Студена. Закресях, сграбчих я. Тогава усетих топлина ѝ. Ръцете ѝ бавно се вдигнаха, за да ме прегърнат.

От този миг сякаш потънах в забрава, която трая може би една нощ, може би десет. Не помня. Помня, че проклинах светлината и чаках здрача, за да се втурна към градината и да я търся. Намирах я на най-неочаквани места – под бурените до оградата, на гърба на лебеда лодка в сред езерото, а понякога я свалях от клоните на някое от тези чудовищно уродливи дървета. Бях замаян. Но въпреки това отрезнях за секунда, когато веднъж, като я целувах и се възхищавах от посребрените ѝ от луна коси, видях, че златистото украшение – гушерче, закрепено над челото ѝ оживя и се скри в тревата.

Тя се усмихна:

– Толкова ли е странно, че една вещица се кичи с гушери?

– Но това е отвратително!

– Гушерчето е част от природата, както и аз. Може и аз да му се струвам отвратителна. Ние хората не сме свикнали да се съобразяваме с мнението на животните и всичко друго, което ни окръжава. Аз съм частичка от Космоса и нищо от целия безкраен Космос не ми е чуждо – нито гушерите, нито съзвездията, нито глоговете по синорите, нито най-долният изверг от човешки произход.

– Тогава защо искаше да ги промениш тези изверги?

– Винаги по-силните, по-висшите, по-добре устроените видове спомагат за еволюцията на по-лизшите. Ако не го преследваха, заекът нямаше да бяга тъй бързо, ако антилопите бяха бавни и глупави, лъвът нямаше да се научи да им прави засади. Всъщност видовете взаимно се усъвършенствуват. Само че едни видове са еволюирали по-бързо. Те спомагат за развитието на следващите и изчезват. Всичко изгрява и залязва. От взрива на мъртвите звезди се раждат нови светове. Световете отглеждат живот, който със смъртта си поддържа новия живот. И всички видове и светове в крайна сметка са равни. Направени са от една и съща звездна маса.

– Защо тогава, повтарям, с всички сили се стремиш да направиш хората по-умни и добри?

– Спомагам за усъвършенствуването на видовете.

– И аз влизам в тези „видове“! И сигурно ще възпроизвеждаш от мен някой мъртъв гений.

– Не ставай глупав. Нима мислиш, че бих развалила Коперник, за да направя от него Юго? Казах ти, гении правя от отпадъчни материали, а не от други гении.

– Но аз не съм уверен, че съм аз. Може да си отнела паметта ми, може да си ми насадила чужди мисли, може... всичко може. От теб всичко бих очаквал.

– Добре. За да се убедиш в моята добросъвестност, ще ти предложа нещо твърде рисковано за мен. Ще отидем в града, където най-много те познават и където в банката имаш касета, която се отваря само ако бъде докосната от твоите пръсти. Отпечатъците на пръстите все още никога не е успял да промени. Ще се увериш, че си ти, ще представиш творбите си, за да получиш признание и като композитор, а аз междувременно може би ще успея да свърша малко работа.

И ние заминахме. Тръгнахме пеша. Край някакво поточе спряхме да починем. Аз сложих глава на коленете й... и съм заспал. Когато се събудих, главата ми все още беше на коленете й, но се намирах в луксозна стая със спуснати завеси.

– Е, хайде! – каза тя. – Вече е единадесет, а твоят професор има часове в консерваторията до дванадесет. Не е зле да му се обадиш.

Професорът ме посрещна с прегръдки и нескрита радост:

– Къде потъна, по дяволите! Бива ексцентричност, но всичко има граници! Полицията те търси.

Засмях се. Усетих, че съм станал хитър и съобразителен, иначе не бих отговорил:

– Една очарователна дама. Най-послед истинската любов. А имам нужда и от пълна почивка.

– Слава богу! – възкликна професорът. – Най-послед си се отървал от тая пиявица, която те използваше. Знаеш ли, че тя води дело за твое-то наследство? Ще припадне, като чуе, че си жив. Да вървим в полицията.

Там се отнесоха с мен като с любимо дете, което прави пакости. Помолиха ме друг път да им се обаждам, когато реша да изчезна. Те ще-ли да пазят в пълна тайна къде съм.

Професорът ме покани на обяд. У тях забелязах, че през цялото време съм носил някаква чанта, без да знам какво има в нея. Отворих я. Партитури на две симфонии, четири соло цигулкови сонати, един квартет и някакво голямо произведение за мъжки и детски хор, оркестър, по-пълнен с особени инструменти и алт.

Показах всичко това на професора. Той завика, заруга, нарече ме идиот и говедо, щом досега съм пазил всичко това, зазвъня по телефона и събра елита на музикалния свят. Веднага най-известните диригенти се скараха кой да вземе партитурите; цигулковите сонати получиха по-малко внимание, но най-накрая и на Чайковски се е случвало да напише глупости.

Междувременно бях нападнат от журналистите и вечерните вестници излязоха със специални заглавия: „Изчезналият виртуоз се връща като композитор“ и тям подобни.

Следобед отидох в банката. Изтеглих голяма сума, извадих от моята касетка стар индийски пръстен на баснословна цена и тръгнах да се прибирам. Но къде? В залисията не бях запомнил къде живея. Или това беше трик на госпожица Вещицата? Направи от мен това, което искаше, и ме пусна да се саморазвивам! Тая мисъл ме влуди. Значи няма да я видя повече!

– Добър вечер, Неверни Тома!

Едно такси спря до мен. Тя беше в него. Прегърнах я, като че ли не съм я виждал от години, и поставих индийския пръстен на ръката ѝ. Отправихме се към нашата квартира. Една къща с висока ограда на края на града. Вещицата беше в траур, забулена с дълъг воал. Като останахме сами, тя хвърли воала.

– Кого жалиш?

– Пропуснах да ти дам инструкции – отвърна тя. – Аз съм твоя годеница. Жаля сестра си, чието тяло чакам да пристигне от Южна Америка, за да го погребя на родна земя. Ще се появявам винаги в траур. За

мен е опасно да показвам лицето си.

– Защо не го промениш?

– Нали ще променя и мислите си.

– Една пластична операция не променя мисли.

– Месарските работи, т.е. операциите, ме отвращават. И освен това не намирам, че видът ми е лош. А ти огледа ли се в огледалото, което не буди съмнения?

– Да. И да ти призная, струва ми се, че съм станал красив! Уж съм същият, а съм красив. Всички го забелязаха.

– И жените? Внимавай, красавецо, ревнива съм.

– Не се шегувай! Знаеш, че за мен ти си най-важното нещо в живота. Ти си... Ти си самият ми живот. Кажеш, нали няма да изчезнеш и да ме оставиш да полудея?

– Даже ако се наложи да изчезна, помни, че си мой и че когато дойде времето, ще те повикам при мен. И не допускай и сянка от отчаяние, а чакай. Аз ще те повикам, ако ще между нас да стоят огромни разстояния, хорската ненавист, даже и смъртта.

Бях пиан от щастие. Какво разбирах аз дотогава от слава, любов и признание? Сега Фортуна ме засипваше с благосклонността си. Навсякъде срещам очаровани погледи, може би ми и завиждаха, но не го забелязвах. Твърде много искаха да знаят коя жена ме е преобразила до такава степен. Узнах, че преди това съм бил стеснителен, нацупен, занесен, нервен и неприятен. Изведнъж намерих приятели, умни, сърдечни и искрени. Канеха ме непрестанно, но аз гледах час по-скоро да се измъкна, за да бъда сам с моята Вещица. Тя не се показваше в обществото и това караше по-любопитните да не спят от мъка.

А аз спях ли? Струва ми се – не. Имах чувството, че ако заспя, тя ще се изтай като съновидение.

Тя също не спеше. Може би защото знаеше какво ще се случи и чакаше.

Питах я:

– От какво се пазиш? Ти си почти всемогъща. Кой може да те застрашава? Ще ти взема охрана.

– Излишно. Никая полиция не би ме опазила от тези, които ламтят за световно господство чрез моите постижения.

– Кои са? Гангстери, шпиони?...

– И гангстери, и агенти на много държави. Твърде са силни и твърде са много. Трябва да заминем. Тялото пристигна от Южна Америка.

– Само още една седмица! В сряда ще чуя изпълнението на първата

си симфония, а в четвъртък ще отпътуваме.

– Късно е – отговори тя. – Слушай!

Долу в хола се прокрадваха стъпки.

– Те са! – каза тя. – Не се плаши. Завий се и се преструвай, че спиш.

И помни, че ще те повикам. Каквото и да се случи, чакай! Не вярвай на очите си и чакай!

Целуна ме и притвори вратата.

След няколко минути откъм хола се чуха изстрели. С треперяща ръка завъртях телефона на полицията. За мое учудване отговориха. Мислех, че кабелите са прерязани. Полицаяте пристигнаха веднага. Намериха я простреляна на осем места. Откриха и следи от присъствието на четири души. Започнаха безкрайните полицейски разпити. Аз не умея да лъжа. Казах всичката истина и затова попаднах при вас, господа психиатри.

Да, моля, изследвайте психологическото ми състояние! Не се обиждам. Аз самият на ваше място бих обявил за луд всеки, който твърди, че тая фантастична история е чиста истина. Но надявам се, скоро ще се уверите в моя непокътнат разум. Даже прекалено скоро. Не чувате ли тая странна погребална музика – откъс от „Смъртта и девойката“, примесена с откъс от Прокофиевия концерт за виолончело, и всичко това във вид на траурен марш, изпълнен от духова музика! И как подигравателно звучи! Тя се надсмива над смъртта. Ето и погребението. Тя го прекарва нарочно под прозорците на клиниката. Гледайте, уважаеми професори и доктори, как ви се вижда изражението на мъртвата? А как ви изглежда стройната дама на края на процесията? А пръстенът, който блести и под траурния воал? Това е тя! Госпожица Вещицата отново върви след собственото си погребение. И ако пак я убият, тя ще върви и след следващото си погребение. Тя е безсмъртна, Ескулапови жреци, защото е частица от Космоса и защото е вещица, а думата вещица произлиза от вещина, знание, умение да вижда по-далеч от вас, верните слуги на науката. Въобще това не е толкова необичайна история, господа – някой да върви след погребението си. Херцог Алба удави в кръв Нидерландската революция, но тя тръгна след собственото си погребение. Сервет и Ян Хус, Бруно и Везалий също вървяха след ковчезите си. Не е възможно търсецният човешки дух да бъде окончателно погребан. Не е възможно да бъдат изгорени вещиците. Но къде хукнахте, уважаеми професори? Да гоните госпожица Вещицата? Но да, тя е ваш стар конкурент! Не се трепете напразно, господа. Няма да я настигнете, колкото и да тичате, както никога простосмъртният няма да стигне вещия, макар

той и да крачи бавно. Важни са крачките, господа професори, а не бързината! А сега мога да си ида, нали?

Моите почитания, господа професори, моите уважения, господа доктори? Желая ви големи успехи, повече старание и по-малко завист, господа, по-малко завист!

КРАЙ

© 1976 Величка Настрадаинова

Сканиране и OCR: Мандор, 2002

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/891>]